

TLM_Lausunto_KEMI_Heikkilä I kallioalue_maa-aines- ja ympäristölupahakemus_26022026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** arkeologi Puolakka Hanna**KEMI, MAA-AINES- JA YMPÄRISTÖLUPAHAKEMUS, HEIKKILÄ I KALLIOALUE**

Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimiva lupajaosto on pyytänyt Tornionlaakson museolta lausuntoa Kemin Ajotilaus Oy:n ympäristölupahakemuksesta, joka koskee maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaista yhteiskäsittelylupaa kalliokiviaineksen louhinnalle ja murskaukselle Kemin Hepolassa sijaitsevalle Heikkilä I kallioalueelle (osa tilasta 240-402-14-105, Kemi). Lausuntopyyntöön liitteinä museolle on toimitettu kopio lupahakemuksesta sekä päiväämätön maa-ainesten ottamissuunnitelma liitteineen (Kemin Ajotilaus Oy) sekä ympäristömeluselvitys (Promethor, 10.1.2026). Tornionlaakson museo toimii alueellisena vastuumuseona, jolle kuuluvat toimialueensa kulttuuriympäristöön liittyvät asiantuntija- ja viranomaistehtävät.

Lupahakemus ja maa-ainesten ottosuunnitelma

Hakemuksen mukainen toiminta-alue sijaitsee Kemin kaupungin kiinteistöllä Heikkilä I 240-402-14-105. Alue sijaitsee noin 600–700 metriä itään ja koilliseen Pikku-Berliinin ja Hepolan kaupunginosista. Louhittavaa aluetta lähin asutus sijaitsee vuokra-alueen pohjoispuolella, valtatie 4:n toisella puolella Taipaleenkylällä, n. 510 m päässä.

Kemin Ajotilaus Oy hakee muutosta maa-ainesten ottolupaan ja ympäristölupaan Kemin Hepolan Heikkilä I -kallioalueelle. Kemin Ajotilaus Oy:llä (Hakija) on vuokrasopimus sekä tienpitoaineksen ostosopimus Keminmaan seurakunnan kanssa tilalla Heikkilä I 240-402-14-105. Vuokra-alue sijoittuu n. 28,90 ha suuruiselle alalle, varsinaisen ottamisalueen pinta-ala on 13,37 ha, viistolouhittavan alueen 0,62 ha ja varsinaisen louhinta-alueen 2,17 ha.

Hakijalla on alueella jo voimassa oleva maa-aineksen ottolupa sekä ympäristölupa (voimassa 16.9.2026 asti) ja hakija jatkaa kalliokiviaineksen ottamistoimintaa alueella. Myös Destia Oy:llä on ollut voimassa olevat luvat alueelle (voimassa 3.6.2026 asti) ja nämä luvat on siirretty hakijalle Kemin kaupungin lupajaoston 18.12.2025 tekemillä päätöksillä. Tällä hakemuksella haetaan lupaa näiden kahden aiemman luvan ja alueen yhdistelmälle. Alueelle haetaan maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaista yhteiskäsittelylupaa kalliokiven louhinnalle ja murskaukselle. Lupaa haetaan 10 vuoden ajalle ja 228 700 m³ ktr kokonaisottomäärälle, sisältäen 198 700 m³ ktr kalliokiviainesta ja 30 000 m³ pintamaa-ainesta. Lisäksi haetaan lupaa aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta (maa-aineslaki 555/1981 21 § ja ympäristönsuojelulaki 527/2014 199 §).

Tornionlaakson museon johtaja

26.02.2026

§ 10/2026

Varsinaisen ottotoiminnan lisäksi alueelle on suunniteltu otettavaksi vastaan loppusijoitettavaksi puhtaita pinta- ja kaivumaita n. 20 000 t/a käytettäväksi sekä ottoalueen luiskiin ja muotoiluun että erilliselle pintamaiden väliaikaisvarastointialueelle, joka on pinta-alaltaan n. 4,81 hehtaaria. Lisäksi alueelle on tarkoitus myös vastaanottaa hakkuutähteitä n. 9 000 t/a. Selostuksen mukaan kuivunut puuaines haketetaan ja kuljetetaan energiakäyttöön kolmen vuoden sisällä varastoinnista.

Toiminnan loputtua kaikki rakennelmat ja laitteet puretaan ja viedään alueelta pois ja alue siistitään. Mahdollisia alueelle jääviä pintamaita (ml. meluvallissa olevat materiaalit) käytetään maisemointiin sekä louhoksen reunojen luiskausten pyöristämiseen ja loiventamiseen. Mahdollisuuksien mukaan verhoilumassojen pintaosaan sijoitetaan kummaa tai humuspitoisia massoja. Verhoiltujen penkereiden kasvittaminen tapahtuu heinäkasvien siementen kylvämällä suojaverhoilun levityksen jälkeen. Louhos täyttyy lopulta sade- ja sulamisvesistä vesialtaaksi.

Suunnittelutilanne, rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Lupahakemuksen kohteena oleva maa-ainesten ottoalue sijoittuu kaavallisesti Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) sekä Kemin Eteläisten alueiden yleiskaavan (YK 6, 2008) alueille. Alueella ei ole asemakaavaa. Maakuntakaavassa suunniteltu lupahakemuksen kohteena oleva alue on osoitettu *Maa-ainesten ottokohteeksi* (EO 2427, Heikkilä). Merkinnällä osoitetaan alueita soran tai muiden maa-ainesten ottoa varten. Kohdetta koskevan maakuntakaavan kehittämissperiaatteen mukaan *Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.* Aluetta ympäröi *Maa- ja metsätalousvaltainen alue* (M) sekä pieneltä osin *Työpaikka-alue* (TP).

Yleiskaavassa ottoalue sijoittuu *Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle* (M-2), joka kaavamääräyksen mukaan *Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueelle saa rakentaa maa- ja metsätalouden vuoksi tarpeellisia ja yleistä virkistyskäyttöä palvelevia rakennuksia ja laitteita. Maankäyttö- ja rakennuslain 128.1 §:n nojalla alueella ei sallita yli 3 ha suuruisia avohakkuuta ilman rakennusvalvontaviranomaisen lupaa.*

Lähin *valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö* (RKY2009) **Pohjanmaan rantatie** sijaitsee puolen kilometrin päässä koillisessa ja lähin *valtakunnallisesti arvokas maisema-alue* (VAMA2021) **Simon rannikon kulttuurimaisemat** sijaitsee noin 7,5 kilometriä suunnittelualueesta kaakkoon. Lähin yleiskaavassa ja asemakaavassa suojeltavaksi osoitettu kohde **Veitsiluodon kirkko** sijaitsee Hepolassa, noin 1,3 kilometriä suunnittelualueesta lounaaseen.

Suunnittelun kohteena oleva ottoalue on historiallisen ilmakeu-aineiston perusteella ollut metsätalousmaata 2000-luvulle asti. Maa-ainesten ottotoiminta on aloitettu vuosien 2006 ja 2010 välillä kahdella erillisellä kallioalueella. Alue sijaitsee Vt4/Perämerentien tuntumassa välittömästi sen eteläpuolella ja Hepolan asuinalue on muutama sata metriä alueelta länteen ja lounaaseen. Asutuksen ja ottoalueen välissä sekä ottoalueen etelä- ja kaakkoispuolilla on

Tornionlaakson museon johtaja

26.02.2026

§ 10/2026

metsätalousmaata. Ottoalueen pohjoisnurkka ja siihen liittyvä maa-ainesten varastointialue on nykyisin näkyvä elementti Perämerentien tiemaisemassa.

Selvityksen mukaan alueen maisemointi aloitetaan vasta ottotoiminnan päätyttyä. Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan maisemointitoimenpiteitä olisi hyvä aloittaa ja edistää jo ottotoiminnan aikana alueen maisemoinnin nopeuttamiseksi ottotoiminnan ulkopuolelle jäävillä alueilla ja siten edistää maakuntakaavan kehittämisperiaatteessa esiin nostettuja seikkoja.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnitellulla maa-ainesten ottoalueella ei sijaitse tunnettuja muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettuja muinaisjäännöksiä. Lähin tunnettu muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäännos on valtatie 4:n pohjoispuolella noin 200 metrin päässä sijaitseva rakkakuoppakohde **Taipaleenkylä** (*tunnus muinaisjäännosrekisterissä 240010002*). Lisäksi noin 700 metrin päässä alueesta kaakkoon sijaitsee kohde **Kortejärvenkangas** (*tunnus muinaisjäännosrekisterissä 240010001*), jonka alakohde, kehämäinen kivirakennelma, sijaitsee noin 620 metriä kaakkoon maanottoalueen ulkorajasta.

Alueella ei ole voimassa olevaa ajantasaista inventointia. Alue sisältyi osaksi laajempaa Simon ja Kemin alueen inventointia vuonna 2009, jolloin kuitenkin läheistä kohdetta Kortejärvenkangas alakohteineen ei ole tarkastettu maastossa eikä kohdetta Taipaleenkylä inventoitu ollenkaan. Tämän vuoksi on syytä olettaa, ettei myöskään tätä hankealuetta ole arkeologisesti inventoitu.

Ottoalue sijaitsee ympäristöään korkeammalla ja arkeologisesti potentiaalisella alueella, ottaen huomioon arkeologisten kohteiden esiintyvyyden lähialueiden vastaavilla maankohoamilla. Alueella aiemmin tehty maa-aineksen otto vähentää alueen arkeologista potentiaalia, mutta ei kokonaan poista sitä mahdollisuutta, että alueella olisi säilyneitä muinaisjäännöksiä. Tämän vuoksi **suunnittelualueella tulee tehdä arkeologin suorittama inventointi mahdollisten aiemmin tuntemattomien muinaisjäännoskohteiden varmistamiseksi**. Mikäli hakijalla on tarkoitus tulevaisuudessa edelleen laajentaa ottotoimintaa, museo suosittelee, että inventointi suoritetaan koko vuokra-alueelle, mutta edellyttää inventointia tällä hetkellä ainoastaan lupahakemuksen alaiselle maanoton alueelle.

Arkeologinen inventointi tulee tehdä Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeet (linkki alla) huomioiden. Tämän jälkeen Tornionlaakson museo voi antaa koko suunnitellun maanoton alueen kattavan lausunnon arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ja sen huomioimisesta lupa-asiassa. Ennen arkeologin tekemää tarkastusta ja Tornionlaakson museon lausuntoa, maa-ainestenottolupaa alueelle ei voida myöntää.

Alueen laajuuden vuoksi Tornionlaakson museon arkeologi ei voi tehdä inventointia virkatyönään. Arkeologinen inventointi, jonka kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja, tulee tilata muulta arkeologiselta toimijalta. Tämä lausunto tulee toimittaa valitulle inventoinnin tekijälle. Inventoinnin tekijän tulee toimittaa inventointiraportti Tornionlaakson museolle tarkastettavaksi. Luettelo arkeologisia kenttätöitä toteuttavista toimijoista löytyy Museoviraston verkkosivuilta:

Tornionlaakson museon johtaja

26.02.2026

§ 10/2026

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen>

Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeet:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-laatuohjeet>

Lausunnon valmisteluun on osallistunut rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta rakennustutkija Teija Ylimartimo.

Yhteyshenkilönne Tornionlaakson museossa on arkeologi Hanna Puolakka (etunimi.sukunimi@tornio.fi, puh. 040 482 0773).

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Jakelu

Kemin kaupungin lupajaosto
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto